

Nadalje ga je vprašal: „Ali si tudi ti kralj?“ Berač mu je pa dejal: „Morebiti!“

„Ali imaš kaj dosti vojske?“ silil je kralj Matjaž še dalje v berača.

„Dosti“, odvrnil je ta.

„Ti, pa se dajva midva udariti!“ vskliknil je bojaželjni kralj. In Bog je bil zadovoljen, seveda, saj do tega ga je ravno hotel pripraviti. Drugo jutro se bi imeli udariti obe vojski. Matjaževi vojaki so še do polnoči pili in vriskali, a ob štirih so imeli vsi skupaj priti in se uvrstiti. Drugo jutro je prišlo. Jasno je bilo in solnce je krasno vzšlo nad gore. Kakor veste, pred nevihto se ne kaže noben oblaček. Vojaki so stali sred ravnega polja in so čakali sovražne vojske. Pa je le ni bilo. Zato vpraša kralj svojega nasprotnika: „Kje so pa tvoji vojaki?“

„Moji že pridejo“, dejal je Bog.

Hej! In po taboru so trobili vojaki in rožljali s sabljami, a njihove sulice so se bliščale v solnčnih žarkih. Sovražnika pa le ni bilo.

„Kdaj pa pridejo tvoji vojaki?“ vpraša kralj nestrpno.

„Moji so že tu!“ odgovoril je Bog kratko in nato izginil, da ni bilo sledu ne tiru za njim.

Kar nenadno pa je začelo treskati z jasnega neba in strahovito grometi. Bliski so švigali semtertja kakor ognjene kače, in celo nebo je bilo krvavo rdeče. Tedaj so pa kralj in vojaki popadali samega strahu na tla in omedleli. Ko so se pa zopet zavedeli, videli so kralja Matjaža vsega obupanega stati sredi ravnega polja. Tam je govoril v obupnosti te-le besede: „Še je jeden večji od mene! Gore! vzdignite se in pokrite nas radi tolike sramote!“

In glej! Gora se je res vzdignila in pokrila kralja Matjaža in njegovo vojsko. A kralj Matjaž spi z vso svojo vojsko v oni gori, in ko bo največja sila na svetu, se bode vzbudil in prišel s svojo vojsko iz gore. Z božjo pomočjo bode premagal vse sovražnike in zopet bode kraljeval svojemu ljudstvu.

Andrej Hofer.

(Napisal —c—.)

Gotovo ste že čitali o Andreju Hoferju, slavnem tirolskem junaku. Gotovo ste slišali, kako je leta 1809. Tirolsko trikrat oprostil sovražnikov habsburškega rodu. Čuli ste brezdvomno tudi, da je bil nekaj časa „vrhovni načelnik“ Tirolske in da je hrabro umrl v Mantovi. In ker veste o njem toliko, ni nam treba še enkrat ponavljati teh dogodkov. Hočemo pa pokazati, kako kreposten je bil ta junaški vodja Tirolcev in v čem ga moramo posnemati, če hočemo služiti Bogu in domovini.

Andrej Hofer, dasi potomec popolnoma priprostega rodu, se sveti v zgodovini človeštva kakor svitla zvezda na jasnem nebu, njegova slava je

nevenljiva. Delal je za domovino, ne da bi se oziral na to, bo li imel on sam pri tem dobiček ali škodo, in dočim je velik del Evrope stokal v sužnjih verigah, je dajal Hofer strmečemu svetu vzgled največjega domoljuba, največje vdanosti cerkvenim oblastim in svetnim predstojnikom, ki so imeli že od nekdanj oblast nad njegovimi predniki.

S sedmim letom je pričel Hofer pohajati v šolo. Učil se je počasi pa pridno, in že tedaj so se kazale njegove poznejše čednosti v polni luči. Ljubil je zlasti red in pokorščino, kar ga je delalo priljubljenega pri učiteljih in tovariših. In ta ljubezen do reda mu je ostala tekom celega življenja.

Pred vsem drugim je treba poudarjati, kako zelo je bil Hofer vdan sv. veri in domovini. Zvezda voditeljica vsem njegovim junaškim delom in naporom je bila svoboda katoliške vere in svoboda domovine. In iz te kreposti izvirajo vse druge, ki so mu bile takorekoč sredstva v doseg njegovih plemenitih namer.

„Zaupajte v Boga in branite se hrabro!“ je bil Hoferjev bojni klic. — Pred nekim bojem pa je govoril: „Popolnoma zaupajte v Boga; ali nismo dovršili činov, katere občuduje svet — ne s človeškimi močmi, ampak s pomočjo od zgoraj? Čednost dá resnično moč in iz slabotnega napravi junaka. Sedaj se ne gre samo za rešitev našega svetnega imetja. Ne! Nevarnost preti naši veri. Zato smo pričeli veliko delo; gre se za to da dovršimo to delo. Pol storjenega ni nič storjenega! Vstanite, bratje in sosedje, in zgrabite orožje proti splošnemu sovražniku nebes in zemlje. Nikdo naj ne izostane! Naše jedino in zadnje geslo bodi: Za Boga in za cesarja Franca zmagati ali umreti!“

Ko je Hofer postal „vrhovni načelnik“ Tirolske, je s priprostimi besedami: „Nekaj krščanskih znakov ne more škodovati!“ ukazal v svoji sobi pribiti na steno sveto razpelo in Marijino sliko. Zjutraj in zvečer je obiskoval župno cerkev, kjer je zlasti častil „Marijo Pomagaj“. Po večerji je vsak dan molil na glas rožni venec in še vrsto „Očenašev“ v čast raznim svetnikom. Ž njim so morali moliti vsi njegovi ljudje. Rekal jim je: „Če ste lahko z menoj jedli, morete tudi moliti z menoj.“

V zahvalo „za čudodelno rešitev vse opustošujočega sovražnika“ je vvedel desetdnevno pobožnost pred izpostavljenim svetim Rešnjim Telesom s primernim govorom in zahvalno pesmijo. Poudarjal je zlasti, da naj „si prizadevajo očetovsko skrb Božjo ohraniti z resnično ljubeznijo, s poštenim in pobožnim življenjem, pa z odkritosrčno in resnično ljubeznijo do bližnjega“, naj torej odpravijo vse, karkoli je grešnega mej njimi.

Tak je bil Hofer v verskih ozirih. In iz teh njegovih lastnostij izvira mehkosrčnost, ljubezen do bližnjika, zmernost in priprostost. Slavohlepen ni bil, kar se vidi zlasti iz tega, da je v prvih pričetkih tirolskega upora delal samo na tihem, in dasi je bil jeden najbolj požrtvovalnih mož, se ni silil do časti. Ko so ga Tirolci sami povzdignili, tedaj je sprejel čast, a ostal je priprost kakor pred tem. Ko je jezdil 17. aprila 1809 pozdravljat avstrijsko vojaštvo, je bil oblečen v zelen, ponošen jopič, na glavi s širokim črnim klobukom, kakor so bili navadni v njegovi domovini.

Dne 25. maja 1809 je razdelil Hofer svoje čete. Stal je na mestu, kjer so se ločili ter imel obe roki vtaknjeni za usnjat pas in vzdignil sedaj jedno, sedaj drugo nogo, s čimur je dajal vojakom povelja. — V tem se vidi njegova prekanjenost: to je namreč delal, da se povelja niso čula in jih kak sovražnikov ogleduh ni mogel slišati. — Tedaj je prišel k njemu poveljnik majhne čete, in Hofer mu je pokazal pot: „Tu pojdite!“ „Torej bom jaz za

prednjo stražo?“ ga je vprašal poveljnik. „Vi ste pač prvi“, je odvrnil Hofer. In ko ga je poveljnik naprej vprašal, kaj ima storiti, mu je Hofer priprosto odvrnil: „Če naletite na Bavarce, napadite jih in jih zapodite v beg.“

Ko je postal „vrhovni načelnik“, si je izvolil v gradu v Inomostu najbolj priproste sobe. Obleke ni premenil, ampak oblačil se je preprosto kakor njegovi podložniki, kmetje. Stroški za njegovo hrano, katero je dobival iz sosedne gostilne, so znašali 45 krajcarjev na dan. In kakor je sam sovražil nezmernost v jedi in pijači, je opominjal tudi svoje ljudi k hva-

ležnemu krščanskemu vživanju „dragocenega božjega daru“, kot je imel navado nazivati jed in pijačo. Predno je odhajal spat, so pogosto zapeli kako sveto ali svetno, včasih tudi kako tirolsko bojno pesem. Njegove večerne zabave so bile popolnoma preproste: žvižgali in peli so, pa igrali kako pošteno igro. Hofer je zametoval vse potrate v življenju in je navadno rekal: „Mi smo kmetje in ne gospodje.“

Kmetje in duhovniki so mogli priti k Hoferju kot k „vrhovnemu načelniku“, ne da bi se prej naznanili. Kadar je s kom govoril, ni si pustil dajati visokih naslovov, in če mu je kdo rekel „ekscelenca“, ga je zavrnil z besedami: „Jaz se imenujem Andrej Hofer.“ Rekali so mu navadno „vrhovni načelnik“ ali „Hofer“, prijatelji pa „Anderle“ ali „krčmar s Peščine“.

Z vsem tem se je Hofer svojemu ljudstvu močno prikupil; a to ni glavno, ampak mnogo več je to, koliko je s tem ljudstvu koristil. Vojaki so videli, da njihov načelnik dela isto, kar oni sami, in postali so pogumnejši ter se mu pokorili iz ljubezni. Kmetje so delali z večjim veseljem, ko so videli, da jim je na čelu oseba, ki se trudi, da jim kar največ koristi. In kako priljubljen je bil Hofer pri svojih podložnikih, kaže dejstvo, da je moral mož, ki ga je pozneje izdal sovražnikom, bežati iz Tirolske, ker ga ljudje niso mogli trpeti mej seboj.

Poštenje in hrabrost Andreja Hoferja pa se kažeta zlasti v zadnjih njegovih trenutkih. Ko so sovražniki obkolili kočo, v kateri je živel skrit pred njimi s svojo rodbino, odprl je vrata, stopil pred nje in rekel s krepkim glasom: „Prišli ste, da bi me vjeli. Jaz sem Andrej Hofer. Storite z menoj, kor hočete. Jaz sem kriv, za svoje ljudi pa prosim milosti, ker ti so res nedolžni.“

Ko so ga peljali v Italijo pred sodišče, nastal je neko noč ogenj. Hofer je največ pomagal pri gašenju, in ko so mu prigovarjali, naj bi ušel, kar bi bil v splošni zmešnjavi storil popolnoma lahko, jim je odvrnil, da bi bilo to nepošteno. Ko je bilo pogašeno, so ga občudovali in se mu zahvaljevali celo sovražniki, on pa jim je odgovoril, da se jim ni treba zahvaljevati, „ker je samo ob sebi razumljivo, da mora pošten kristijan pomagati pri gašenju ognja!“

Nikdar ni bil Hofer hrabrejši, kakor neposredno pred svojo smrtjo. Ko je stalo pred njim dvanajst vojakov z nabitimi puškami, da ga ustrelé in so mu hoteli zavezati oči, da bi mu ne bilo treba gledati smrtnega čina, je to odklonil. Rekli so mu, naj poklekne, a odvrnil jim je: „Stojé hočem dušo vrniti njemu, ki mi jo je dal!“ Nato je zaklical: „Živi cesar Franc“, nekaj minut molil in ukazal: „Ustrelite!“ Prvih šest strellov ga je zadelo slabo; padel je samo na kolena. In tudi po drugih šestih še ni bil mrtev. Življenje mu je končal šele trinajsti strel, pri katerem mu je nastavil nek vojak cev puške popolnoma na glavo.

Tako je umrl junak, mučenik za domovino, velik značaj, vreden občudovanja in posnemanja. In blažen je njegov spomin, ker delal je vedno po božjih in človeških zapovedih ter skrbel po močeh za svojo domovino.

